

Laki

energiamarkkinariitalautakunnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lautakunnan toimivalta ja tehtävät

1 §

Energiamarkkinariitalautakunta

Energiamarkkinariitalautakunta on riippumaton ja puolueeton muiden loppuasiakkaiden kuin kuluttajien vireille saattamia liittyviä sähkömarkkinariita-asioita käsittelevä oikeussuojaelin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *loppuasiakkaalla* asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;
- 2) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa;
- 3) *sähköalan yrityksellä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähkön tuotanto, siirto, jakelu, aggregointi, kulutusjousto, energian varastointi, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppuasiakasta.

3 §

Lautakunnan toimivalta

Lautakunnan tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia yksittäisiin erimielisyyksiin sähköalan yritysten ja loppuasiakkaiden välisiä sähkömarkkinalaissa (588/2013) säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevissa tai sähkömarkkinalain V osassa tarkoitettuja sähkösopimuksia koskevissa asioissa, joita muut loppuasiakkaat kuin kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi. Lautakunnalla ei kuitenkaan ole toimivaltaa käsitellä Energiaviraston toimivaltaan kuuluvia asioita, joista säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 6 a §:ssä.

4 §

Muut tehtävät

Lautakunta voi antaa tuomioistuimille lausuntoja niiden käsitellessä lautakunnan toimivaltaan kuuluvia asioita.

2 luku

Lautakunnan kokoonpano

5 §

Jäsenet ja esittelijät

Lautakunnassa on sivutoiminen puheenjohtaja ja sivutoiminen varapuheenjohtaja sekä enintään seitsemän sivutoimista muuta jäsentä. Kullakin muulla jäsenellä on henkilökohtainen varamies.

Lautakunnassa on sivutoimisia esittelijöitä.

Lautakuntaa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa puheenjohtaja.

6 §

Jäsenten ja esittelijöiden kelpoisuus

Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta vaaditaan yleinen kelpoisuus tuomarinvirkaan ja hyvä perehtyneisyys sähkömarkkinoihin.

Jäseneltä vaaditaan tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyyttä sähkö- tai muihin energiamarkkinoihin, elinkeinoelämään tai yritystoimintaan. Vähintään yhdeltä jäseneltä vaaditaan oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Mitä jäsenistä säädetään, koskee vastaavasti varajäsentä.

Esittelijän tehtävään määrätyltä vaaditaan oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto tai muu tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

7 §

Jäsenten nimittäminen tai määrääminen

Energiamarkkinariitalautakunnan nimittää valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen toimikausi jatkuu, kunnes uudet jäsenet on määrätty. Jos lautakuntaan tarvitaan lisäjäsen, työ- ja elinkeinoministeriö määrää tämän jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Jäseniä, varajäseniä ja esittelijöitä ei saa erottaa tehtävistään ilman painavaa perustetta.

8 §

Virkavastuu ja esteellisyys

Jäsenet ja esittelijät toimivat virkavastuulla.

Jäsenen ja esittelijän esteellisyyteen sovelletaan tuomarin esteellisyyttä koskevia säännöksiä lukuun ottamatta oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 2 momenttia.

3 luku

Energiamarkkinariita-asian käsittely ja ratkaiseminen

9 §

Asian vireilletulo ja valmistelu

Asia tulee lautakunnassa vireille kirjallisella tai sähköisellä hakemuksella.

Hakijan vastapuolta on pyydetty vastaamaan hakemukseen. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeen asiassa, jonka valmistelussa hakemus havaitaan ilmeisen perusteettomaksi.

Lautakunta voi ratkaista asian, vaikka 2 momentissa tarkoitettua vastausta ei ole annettu.

Asian valmistelussa on pyrittävä sovintoon ja tehtävä tarvittaessa sitä edistävä ehdotus. Asian valmistelussa voidaan tehdä hakijalle myös ehdotus luopua asian käsittelystä, jos sovellettavan lainsäädännön, oikeuskäytännön tai lautakunnan ratkaisukäytännön perusteella on ilmeistä, että asian ratkaisu olisi hakijalle vastainen.

10 §

Asian selvittäminen

Lautakunnalla on asian selvittämiseksi oikeus kuulla asiantuntijoita, hankkia lausuntoja ja muita selvityksiä sekä toimittaa katselmuksia.

Asiantuntijana ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asiaan tai asianosaiseen, että hänen puolueettomuutensa vaarantuu.

11 §

Asian jättäminen ratkaisematta tai käsittelemättä

Lautakunta ei saa ratkaista asiaa, jonka tiedetään olevan vireillä tai ratkaistu tuomioistuimessa.

Lautakunta voi jättää asian käsittelemättä, jos:

- 1) asian ratkaiseminen edellyttää suullisten todistuskeinojen käyttämistä;
- 2) asia on vireillä tai ratkaistu muussa tuomioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisuelimessä;
- 3) hakijan vastapuoli on konkurssissa;
- 4) asian käsittely lautakunnassa ei ole tarkoituksenmukaista asian poikkeuksellisen monimutkaisuuden ja vaikean selvitettävyyden takia.

Päätöksen asian käsittelemättä jättämisestä tekee puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Jos lautakunta ei ota käsiteltäväkseen sille toimitettua hakemusta, sen on annettava hakijalle ja hakijan vastapuolelle perusteltu päätös asiasta.

Jos hakija peruuttaa tekemänsä hakemuksen, asian käsittely lautakunnassa raukeaa.

12 §

Asian ratkaiseminen lautakunnassa sekä istuntojen päätösvaltaisuus

Asiat ratkaistaan lautakunnan istunnossa esittelystä kirjallisen aineiston perusteella. Esittelijänä toimii tehtävään määrätty lautakunnan esittelijä.

Lautakunnan istunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä.

13 §

Asian muu ratkaiseminen

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voivat kumpikin esittelystä ratkaista yksin asian, jos ratkaisija ja esittelijä ovat päätöksestä yksimieliset ja:

- 1) lautakunnan ratkaisukäytäntö samankaltaisissa asioissa on vakiintunut;
- 2) sama riitakysymys on ratkaistu lautakunnan aiemmalla päätöksellä; tai
- 3) asia on ilmeisen perusteeton, merkitykseltään vähäinen taikka tosiseikoiltaan selvä ja oikeudellisesti yksinkertainen.

14 §

Äänestys

Äänestykseen istunnossa sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 23 luvun 1, 3—6 ja 8 §:ssä säädetään.

15 §

Ratkaisusuosituksen antaminen

Ratkaisusuositus perusteluineen on annettava kirjallisesti viimeistään 90 päivän kuluttua siitä, kun lautakunnan käytettävissä on ollut kaikki asian ratkaisemiseksi tarpeellinen aineisto. Eritäin monimutkaisissa riita-asioissa lautakunta voi harkintansa mukaan pidentää 90 päivän määräaikaa. Osapuolille on tällöin ilmoitettava määräajan pidentämisestä sekä ratkaisusuosituksen antamisen arvioidusta ajankohdasta.

16 §

Selvittelykustannusten korvaaminen valtiolle

Jos lautakunnan ratkaisusuositus on keskeisiltä osiltaan vastainen vastaajana olevalle sähköalan yritykselle tai muulle sähkömarkkinoiden osapuolelle, lautakunnan on suosituksessaan mainittava, paljonko kustannuksia valtiolle on aiheutunut asiaan liittyvien lausuntojen ja selvitysten hankkimisesta sekä katselmusten järjestämisestä.

Jos itselleen vastaisen ratkaisusuosituksen saanut vastaajana oleva sähköalan yritys tai muu sähkömarkkinoiden osapuoli ei ole noudattanut suositusta ja hän häviää samaa asiaa koskevan oikeudenkäynnin, suosituksesta tiedon saaneen tuomioistuimen on velvoitettava hänet korvaamaan valtiolle 1 momentissa tarkoitetut kustannukset. Korvaus voidaan jättää tuomitsematta tai sen määrää alentaa, jos korvausvelvollisuus muodostuisi asiassa esiin tulleisiin seikkoihin nähden kohtuuttomaksi tai jos oikeudenkäyntiin on ollut perusteltua syytä.

17 §

Asianosaisen kulut

Asian selvittämisestä ja käsittelemisestä lautakunnassa ei peritä maksuja. Omista kustannuksistaan asianosaiset vastaavat itse. Jos asianosainen on omalla kustannuksellaan hankkinut asian ratkaisemiseksi tarpeellisia asiantuntijalausuntoja tai muita selvityksiä, lautakunta voi kuitenkin suosittaa niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamista asianosaiselle.

Lautakunnan suosittamat 1 momentissa tarkoitetut korvaukset on asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä rinnastettava oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa tarkoitettuihin oikeudenkäyntikuluihin.

18 §

Päätöksen luonne ja valituskielto

Lautakunnan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen, eikä sillä ole hallintopäätöksen tai tuomion oikeusvaikutuksia. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Lautakuntakäsittely ei estä asian saattamista toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ilmoittaessaan osapuolille ratkaisustaan lautakunnan on samalla mainittava 1 momentin mukaisesta valituskiellosta sekä siitä, että lautakunnan ratkaisut ovat suosituksia.

19 §

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Jos lautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, lautakunta voi poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen. Päätöksen korjaamisesta päätetään lautakunnan istunnossa. Jos asia on ratkaistu 13 §:n nojalla, päätöksen korjaamisesta päättää puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua asiavirheen korjaaminen ei edellytä asianosaisten suostumusta. Asianosaisille on kuitenkin ilmoitettava päätöksessä olevasta virheestä ja siitä, että asia aiotaan ratkaista uudelleen.

Lautakunnan on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan tarvitse korjata, jos päätöksen antamisesta on kulunut yli kaksi vuotta.

20 §

Päätöksen tiedoksianto

Lautakunnan päätöksen tiedoksiintoon sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään, ei kuitenkaan yleistiedoksiintoa koskevia säännöksiä.

21 §

Hallintolain soveltaminen

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, menettelyyn lautakunnassa sovelletaan hallintolain säännöksiä.

4 luku

Erinäiset säännökset

22 §

Yhteistyö kuluttajariitalautakunnan kanssa

Lautakunnan on tehtävä yhteistyötä kuluttajariitalautakunnan kanssa tarjotakseen yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat riitojenratkaisumenettelyt 3 §:ssä tarkoitetuissa riidoissa.

23 §

Lautakunnan hallinto-, kanslia-, tiedotus- ja toimitilapalvelut

Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii lautakunnan hallinto-, kanslia-, tiedotus- ja toimitilapalveluista.

24 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lautakunnan organisaatiosta, henkilöstöstä, hallinnosta ja hallintoasian ratkaisemisesta säädetään tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrätään tarkemmin lautakunnan työjärjestyksessä, jonka puheenjohtaja vahvistaa lautakunnan istuntoa kuultuaan.

25 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2023.

Helsingissä 23.3.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Elinkeinoministeri Mika Lintilä